

za 19.09.2009

House of the Sleeping Beauties

Opera in Three Nights / Kris Defoort

Concertzaal - 20.00

19.15 Inleiding door Lieven Van Ael

CONCERTGEBOUW
BRUGGE

Biografiën

Kris Defoort is een belangrijke figuur binnen de Europese jazzwereld. Met zijn ensemble DREAMTIME creëert hij een muzikale taal die de traditionele 'jazzband' herdefinieert. Zijn muziek is een ontmoeting tussen klassiek en jazz, tussen partituur en improvisatie. Sinds 1998 is hij componist in residentie bij LOD, productiehuis voor opera, musical en ander muziektheater. Na *The Woman Who Walked into Doors* is *House of the Sleeping Beauties* zijn tweede opera die hij samen met Guy Cassiers creëerde. Op vraag van het Concertgebouw zal hij voor het festival COME ON! ACTION! (16.02.10) samen met choreograaf Salva Sanchis een project maken rond improvisatie in muziek en dans.

Guy Cassiers, voormalig artistiek leider van het ro theater en nu van het Toneelhuis, maakt succesvolle voorstellingen, vaak op basis van literaire werken, met de *Proust-cyclus* en *Bezonen Rood* als voorlopige hoogtepunten. Hij verricht baanbrekend werk in de ontwikkeling van videotaal in een theatrale context. Zijn eerste opera met Kris Defoort *The Woman Who Walked Into Doors* ging in 2001 in première. Zijn theaterprojecten voor de komende jaren kenmerken zich door een groeiende aandacht voor de Europese geschiedenis en het besef dat we op een breukpunt staan. Voor de volgende seizoenen bereidt hij onder andere *Der Ring des Nibelungen* van Wagner voor (in de Scala van Milaan en de Staatsoper Unter den Linden in Berlijn).

Sidi Larbi Cherkoui realiseerde zijn eerste choreografieën als lid van het collectief Les Ballets C. de la B.: *Rien de rien*, *Foi*, *Tempus Fugit*. Parallel werkte hij aan projecten waarmee hij zijn artistieke visie kon verbreden en onderbouwen: *Ook*, *D'avant*, *Zero Degrees*. Larbi werkte voor tal van theater- en

operahuizen en dansgezelschappen, gaande van het Monte Carlo Ballet, het Grand Théâtre de Genève, het Cullberg Ballet in Stockholm, het Royal Danish Ballet, Sadler's Wells in Londen. Sinds 2006 is hij artiest in residentie bij Toneelhuis. In 2010 zal hij met zijn nieuw gezelschap, Eastman, het stuk *Babel* creëren.

Sinds het begin van de jaren tachtig verleent Marianne Van Kerkhoven haar medewerking als dramaturge aan de dans- en theaterproducties van het Brusselse Kaaitheter, waaraan ze nog steeds vast verbonden is. Ze werkte onder meer met Anne Teresa De Keersmaeker, Jan Lauwers, Josse De Pauw, Jan Ritsema, Peter van Kraaij, Guy Cassiers, Emio Greco en Erik De Volder. Sinds kort werkt ze ook samen met een nieuwe generatie jonge kunstenaars, zoals Kris Verdonck, Hooman Sharifi, Marijs Boulogne, Merlin Spie en Kate McIntosh. Als operadramaturge begeleidde ze Anne Teresa De Keersmaeker in haar eerste operaregie, Bartóks *Hertog Blauwbaards Burcht*. Ze verleende ook haar medewerking aan *The Woman Who Walked Into Doors*.

In september 2008 verenigden de Amsterdamse ensembles Asko Ensemble en Schönberg Ensemble zich onder de naam Asko|Schönberg tot een flexibele groep musici die in elke gewenste bezetting alle muziek uit de 20e en 21e eeuw kan spelen. Asko|Schönberg legt zich toe op het repertoire van de grote gevestigde namen, zoals Ligeti, Kurtág, Stockhausen, Kagel, Andriessen en anderen, maar brengt ook muziek van jongere generaties, onder meer van Michel van der Aa, Martijn Padding en Julian Anderson.

LOD, Toneelhuis, De Munt

House of the Sleeping Beauties
Opera in 3 Nights

Engelstalig met Nederlandse en Franse boventitels

Verstilde verfijning: de sleeping beauties van Kris Defoort en Guy Cassiers.

Met *The House of the Sleeping Beauties* presenteert componist en jazzman Kris Defoort ons zijn tweede opera. Na de succesvolle productie van *The Woman Who Walked Into Doors* – waarvan de allerlaatste schitterende uitvoering van september 2006, in het Concertgebouw Brugge, binnen enkele maanden op cd zal verschijnen – is deze opera opnieuw in samenwerking met regisseur Guy Cassiers.

Kris Defoort is als componist vooral bekend voor werken waarin jazz- en klassieke muzikanten samenwerken en waarin compositie en improvisatie geïntegreerd worden. Ook in *The Woman ...* was dit het geval. Van *The House of the Sleeping Beauties* stelt Defoort dat er misschien meer dan ooit een jazzspirit aanwezig is, hoewel er geen jazzmuzikanten meespelen, er nauwelijks geïmproviseerd wordt en het klankresultaat ook niet aan jazz doet denken. De jazzspirit vinden we in de manier van componeren waarbij de componist vanuit improvisatie en zonder vooraf opgesteld concept de muziek organisch laat groeien. Het is expressieve, complexoze muziek die zoals in de beste jazztraditie een grote waarachtigheid uitstraalt en niets hoeft te bewijzen. Ook de fijnzinnigheid van de harmonie, die ondanks de vaak contrapuntische texturen steeds aanwezig blijft, verraden Defoorts jazzachtergrond.

De opera is gebaseerd op het gelijknamige boek van de Japanse nobelprijswinnaar Yasunari Kawabata (1899-1972) over de oude meneer Eguchi die verschillende bezoeken brengt aan het 'huis van de schone slaapsters'. In dit vreemde, tedere bordeel

brenge oudere mannen de nacht door, terwijl ze zich aanleien tegen de warme lichamen van door slaapmiddelen verdoofde jonge meisjes. De lichamen van de meisjes roepen bij de oude man herinneringen op en zijn een aanleiding voor beschouwingen over ouderdom en vergankelijkheid.

De episodische structuur van de roman hebben Kris Defoort en Guy Cassiers in samenwerking met dramaturge Marianne Van Kerkhoven gereduceerd tot drie nachten, telkens voorafgegaan door een prelude en op het einde gevolgd door een epiloog. In de roman wordt elke nacht met de meisjes voorafgegaan en afgesloten door een afstandelijk gesprek met de bordeelhoudster. In de opera hebben Defoort en Cassiers dit doorgetrokken door de schrale werkelijkheid van de gesprekken door acteurs te laten brengen. Zij worden versterkt door microfoons en begeleid door een opgenomen improvisatie van Defoort. De momenten bij de meisjes daarentegen vormen de plaats van de dromen, fantasieën en herinneringen en ook die van de muziek. Die wordt akoestisch gebracht zodat de sensualiteit van de tekst en de rijke kleuren van de muziek op de voorgrond komen.

De gedachten van de oude man in de kamer hebben de auteurs opgesplitst in verschillende facetten en verdeeld over de verschillende zangers. Een koor van vier zangeressen zingt de fijnzinnige beschrijvingen van de meisjeslichamen, de bariton vertolkt de oude man en zijn concrete gedachten, de sopraan stelt de vrouwen uit zijn herinneringen voor. Deze strikte opdeling wordt in de loop van het werk geleidelijk aan opengebroken, zodat je als toeschouwer mee beleeft hoe alles meer en meer samenkomt in het hoofd van de oude man.

Regisseur Guy Cassiers liet zich inspireren door de detaillistische beschrijvingen uit de roman om door middel van geprojecteerde close-ups en details een synesthetisch geheel op te bouwen, waarin ook uitgezuiverde poses, weelderige kostuums (ontworpen door Tim Van Steenberghe), lichtwerking en choreografie geïntegreerd zijn. Het decor verwijst door zijn rijstpapierwanden op een abstracte manier naar Japan en wordt gedomineerd door de danseres die hoog boven de hoofden van de personages acrobatische choreografieën uitvoert. Gehuld in meterslange stoffen is zij het visuele symbool van de *sleeping beauties*.

Het visuele schouwspel van de regie trekt de kijker mee in het hoofd van de oude man. Toch blijft er ook een zeker afstand: tijdens het repetitieproces ontstond het idee om de regieaanwijzingen mee in de theatertekst te integreren. Zij zorgen voor een objectiverende vervreemding en maken dat er geen enkele gratuite uitbeelding de ingetogen sfeer doorbreekt.

In tegenstelling tot de regie is er in de muziek van Kris Defoort nauwelijks een verwijzing naar de Japanse cultuur, behalve een pentatonisch motief in de dynamische ouverture. De oosterse sensualiteit van Kawabata's taal heeft Defoort echter meesterlijk weten te vatten in zijn muziek. Zij is zeer subtiel in haar kleurwerking: het hele palet van het kamerorkest wordt rafijn in elkaar gevlochten tot een mysterieus geheel. De muziek is ook rijk door zijn gelaagdheid. De partituur is opgebouwd rond de zangstem die Defoort contrapunteert met thematische melodieën, motieven, klankwolken en divers ingekleurde akkoorden. Defoort slaagt er ook in door variatietechnieken, zonder dat het opvalt, een voelbare samenhang te creëren. Het thema van een

bepaalde scène wordt bijvoorbeeld later in een totaal andere vorm hergebruikt. Het zogenaamde Radiohead-motief dat heel stil in de piano opduikt tijdens de tweede helft van de eerste nacht, voorziet deze hele scène van een melancholische zindering die des te beklijvender wordt wanneer het motief op het einde van de opera opnieuw verschijnt. Defoort trekt de samenhang zelf wijder open door te citeren uit andere werken van zijn oeuvre; het meest opvallend gebeurt dit misschien in de epiloog waarin het jazzthema *Blues is on the Way* in een lyrische gedaante terugkeert.

Eén keer doorbreekt Defoort de subtiel, ingehouden atmosfeer wanneer in de tweede nacht de oude man denkt aan een avontuurlijke dat hij beleefde met een veel jongere vrouw. De lichtere toon van deze gedachte inspireerde Defoort om de barokke toer op te gaan met een passage in ware händelianaanse stijl, maar wel voorzien van de nodige angeltjes. Ook hier laat de jazzmuzikant in Defoort zich zien, door het nodig te achten met de nodige lichtvoetigheid zichzelf te relativieren.

The House of the Sleeping Beauties is een heel open kunstwerk, waarvan de auteurs hopen dat elke toeschouwer voor zichzelf de betekenis mee wil invullen.

Lieven Van Ael

Synopsis

De oude heer Eguchi bezoekt het Huis van de Schone Slaapsters: een teder bordeel waar oude mannen het bed kunnen delen met onder verdoving gebrachte jonge meisjes.

Eerste nacht

De bordeelhoudster zegt de oude man dat hij het meisje niet mag wekken en geeft hem de sleutel van de kamer. Hij treedt binnen, bekijkt het slapende meisje en gaat in het bed naast het naakte meisje liggen. De geur van haar borsten opent de deur naar een eerste herinnering: hij denkt aan zijn eigen dochters als baby's en aan de borsten van het allereerste meisje met wie hij de liefde bedreef.

Tweede nacht

De oude man vraagt de bordeelhoudster wat het uiterste is dat de bezoekers zich kunnen permitteren: 'Dat je naast de slapende meisjes mag liggen', antwoordt zij, en deelt mee dat er een meisje op hem wacht met minder ervaring dan dat van de vorige nacht. Het koor bezingt het nieuwe meisje. Er bekruipt de oude man de neiging om de regels van het huis te overtreden. Hij probeert het meisje wakker te schudden en gaat dan wild met haar te keer. Plots stuit hij op het teken van haar maagdelijkheid. Hij vraagt zich af welk onheil hij over dit meisje zou brengen als hij haar ontmaagde. Hij herinnert zich de rijpe zuiverheid van zijn jongste dochter. De melodie van het lichaam van het meisje is de melodie van het leven en van de eeuwige slaap. Hij herinnert zich een vrouw met wie hij jaren geleden twee onvergetelijke nachten doorbracht. Was zij zijn laatste

vrouw? Weer bekruipt hem het verlangen iets verschrikkelijks te doen, zoals de keel van het meisje dichtknijpen. Maar oude mannen kunnen slechts wenen bij jonge naakte schoonheid. Ook hij zou eeuwig willen slapen.

Derde nacht

Bij zijn derde bezoek aan het 'huis' maakt de oude man toespelingen op het lot van iemand die in het bordeel gestorven zou zijn en hij vraagt de bordeelhoudster waarom het lijk van de man tijdens die nacht werd weggebracht. Als hem dit zou overkomen, wil hij niet weggebracht worden. De bordeelhoudster zwijgt en geeft hem de sleutel. Hij bekijkt het meisje; met zijn zakdoek veegt hij het zweet van haar lichaam. Hij herinnert zich hoe hij lang geleden het rood van de lippen van een jong meisje veegde. 'Is dit de laatste vrouw in mijn leven?' Een nieuwe herinnering dringt zich op: in een tuin vol bloemen begroet zijn moeder hem en zijn jonge bruid. Moeder – zijn eerste vrouw. Het beeld van de moeder vloeit over in het beeld van haar dood. Hij wordt ruwweg uit zijn herinnering gehaald als hij vaststelt dat het meisje niet meer ademt. De bordeelhoudster komt en neemt het meisje op. 'Het is niet mogelijk dat zij dood is. Gaat u maar weer slapen', zegt ze en ze draagt het lichaam weg. De oude man blijft vertwijfeld achter.

Marianne Van Kerkhoven,
dramaturge

Credits

Kris Defoort muziek

Guy Cassiers regie

Kris Defoort, Guy Cassiers,

Marianne Van Kerkhoven libretto

(gebaseerd op het gelijknamige boek van Yasunari Kawabata, 1899-1972)

Patrick Davin muzikale leiding

Marianne Van Kerkhoven dramaturgie

(met dank aan Corien Baart, Erwin Jans, Marie Roofthoof, Natasha Schulte en Nienke Scholts)

Sidi Larbi Cherkaoui choreografie

Enrico Bagnoli, Arjen Klerkx

stijlconcept & vormgeving

Enrico Bagnoli lichtontwerp

Arjen Klerkx video

Tim Van Steenberghe kostuums

Dirk Roofthoof, Katelijne Verbeke spel

Kaori Ito dans

Antoine Marguier dirigent

Barbara Hannigan sopraan

Omar Ebrahim bariton

Susanne Duwe, Alice Focroulle,

Susanne Hawkins, Els Mondelaers koor

Asko/Schönberg ensemble

Jeannette Landré fluit, piccolo, basfluit

Marieke Schut hobo, Engelse hoorn

David Kweksilber klarinet, basklarinet

Remko Edelaar fagot, contrafagot

Jan Harshagen, Jaap van der Vliet,

Pieter Hunfeld hoorn

Bianca Egberts trompet

Toon van Ulsen bastrombone

Jan Erik van Regteren Altena,

Michiel Commandeur eerste viool

Lisanne Soeterbeek, Vera van der Bie tweede viool

Hannah Shaw, David Marks,

Stephanie Steiner altviool

Doris Hochscheid, Marjolein Meijer cello

Pieter Smithuijsen contrabas

René Eckhardt piano, celesta

Ernestine Stoop / Godeliev Schrama harp

Joey Marijs, Ger de Zeeuw / Fedor Teunisse percussie

Wim Hoogewerf kopiist

Inge Spinette, David Miller repetitoren

Inge Spinette, Wim Hoogewerf pianoreductie

Lut Lievens regie-assistent

Nienke Reehorst assistent choreografie

Mieke Van Buggenhout assistent kostuums

Carmen Van Nyvelseel grime en kleding

Oliver Houttekiet, Lieven De Meyere,

Marc Combas, Chris Vanneste,

Tom Van Overberghe techniek

Kristel Deweerdt productieleiding

Valérie Martino productieontwikkeling

Natasha Schulte boventiteling

LOD, Toneelhuis, La Monnaie / De Munt

productie

coproductie van Grand Théâtre de Luxembourg, Asko/Schönberg (Amsterdam), Musica - festival international des musiques d'aujourd'hui de Strasbourg, La Filature (Mulhouse), Operadagen Rotterdam, met de steun van Nationaal Orkest van België, BOZAR Music, Ars Musica, Concertgebouw Brugge, KunstenFESTIVALdesArts

MUZIEKTHEATER IN HET CONCERTGEBOUW BRUGGE

20.10.09 / Die Entführung aus dem Paradies / Muziektheater Transparant / Joachim Brackx
20.01.10 / Lecture Songs # 1 / Lod, B'Rock, Jean Paul Van Bendegem
02.02.10 / Living Memories. Eenmansopera's / Tian Mansha & Ke Jun
17.02.10 / Quatuor Hélios / Seul à Seuls
20.05.10 / Over de Bergen / Muziektheater Transparant & Josse De Pauw

CONCERTGEBOUWCAFE

Het Concertgebouwcafé is de ideale ontmoetingsplaats voor concertliefhebbers. Het rookvrije café met uitzicht op 't Zand is bovendien een goede plek om tijdens de dag te genieten van de verwenkoffie. We verwelkomen u graag met een uitgebreide wijnkaart en een ruim aanbod van lunches. Op dagen met voorstellingen is het café altijd open.

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02
IN&UIT BRUGGE, 'T ZAND 34, 8000 BRUGGE

